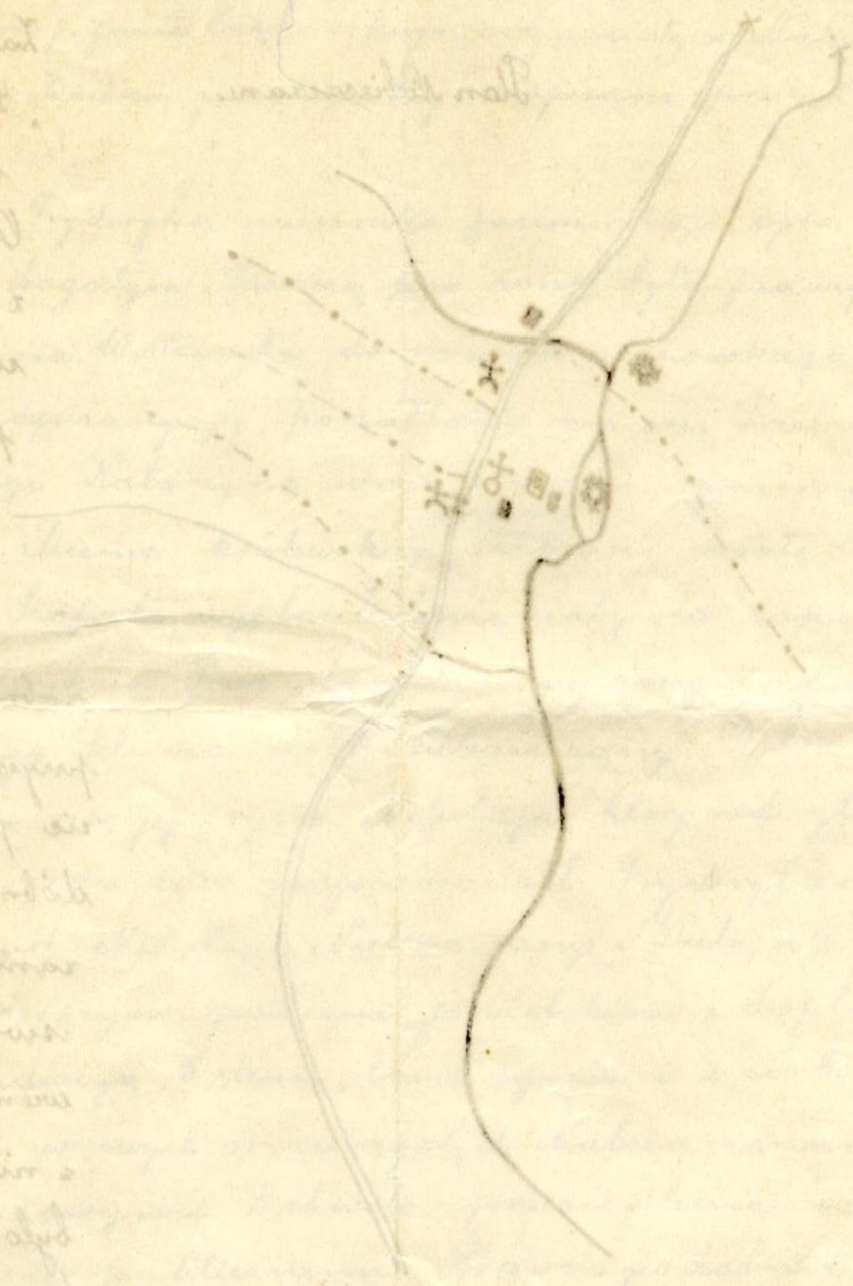

Niebieszczany

1
MB

Printed ...

Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words like 'MUSEUM' and 'Printed' are visible in the top section.

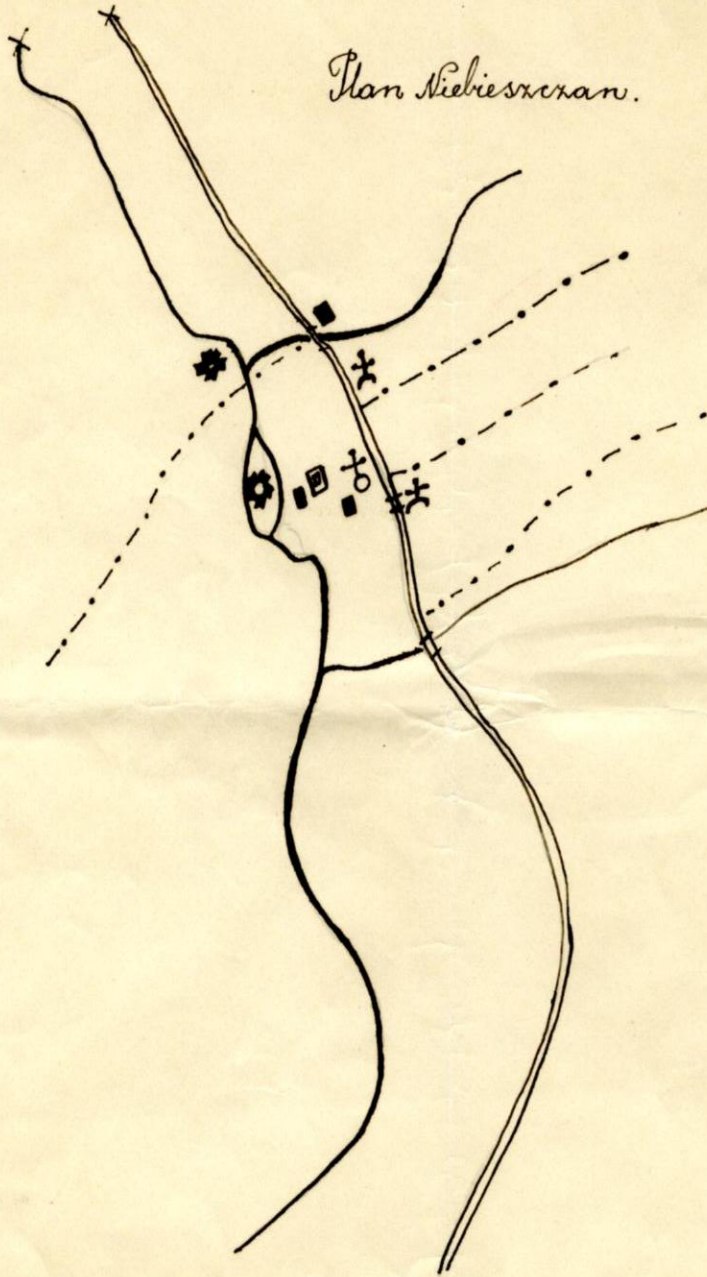
Badania
wstępne.

Polacy i kilka rodzin ruskich, Starorusini.

Zagadnienia
antropolo-
giczne.

Wzrost jest go średni, kształt głowy prosty, kolor włosów blond a oczy niebieskie, profil nosa i twarzy prosty.

Zagadnienia
topograf-
iczne.

Lapiski znajdują się
„ Studjum historyczno-
wa Jabrowskiego. -

Okolo roku 1424 Niebieszerany

x Misniji x matki Po

rózka dzierżawy dóbr

poraz dosyć skromny

Kiedy po śmierci

x Niebieszeran nos

x dzierżonej królews

dobrach poraz Jodwig

przyrodzi Fryderyk w pa

cie przeszły po Katarzynie

dóbr swat się Niebieszeran

ramiansz swych dóbr. P

swój Skotyszyn, wieś,

wien. Miał x pierwszego

x nich Jan Niebieszeran

było wypełnione ciągly

lwowskiej poczta najm

udział w walce x Holochami i Tatarami, Wólcwas Jan

ryskai jego naukanie: laske. W sierpniu 1449. wydał się

na jego udział wsie; Niebieszerany, Wilopole, Katarzawie i Zy

do Niebieszeran. Niebieszerany, majątek mocierysty, stały

Była to posiadłość znacząca. Nie darmo ten mówiono

W zamierzu miał dwór zwykły, w Niebieszeranach wnos

siadów i o której jakby x znaczeniem wspominają x

cranskiiego, który uchodził do Sanoczka. Po prawym

główna i znacząca, tutaj też leżała swa granic

... w brosurze własności p. Jana Osękowskiego organisty z Niebierzanach.
 ... obywatelskie z 17 w. - "ziemi jozimierskiej" napisane przez Dr. Przemysła.
 ... materialy do Fryderyka mierznika jozimierskiego, ojca prohadrańskiego
 Polki, był człowiekiem bogatym. Pierwszą jego żoną była Jadwiga Trześniowska
 córka królewskiej Trześniowa. W stosunku do mienia mejsowskiego otrzymała
 ... 136 grzywien napisany jej powątkowo na wsi Trześniowie. Następnie
 ... ojca siostra Jadwigi Katarzyna wraz ze swym synem Mikołajem
 ... na podstawie uchwały królewskiej ^{uzasadniona} kupiono kwotę 192 grzywien
 ... przez Piotra Szafrata, wypłacił tenże uabywa napisany na
 ... jej mejsowi Fryderykowi. Przez stosunki swej żony Jadwigi Trześniowskiej
 ... posiadanie znacznego klucza dóbr Niebierzanach. Dobra te mianowicie
 ... siostrze Jadwigi na jej syna Mikołaja, który od głównych swych
 ... wrański. W połowie roku 1430 przeprowadził Fryderyk z Mikołajem
 ... Fryderyk otrzymał od Mikołaja Niebierzanach i Wielopole a dał mu
 ... w położeniu w bliższym powiecie jozimierskim z dopłatą 40 grzywien
 ... jego matkiństwa z Jadwigą 5 dzieci, trzech synów i 2 córki. Najstarszy
 ... jako gospodarz w swych majątkach Niebierzanach życie jego
 ... sporanami sądowymi. Z chwilą przesiedlenia się do ziemi
 ... nowai się sprawami publicznymi. Prawdopodobnie brat on
 ... udał się do króla (Jana) Karimiera Jagiellończyka i po-
 ... królowi odpowiednio część mienia ojczystego, przez narządząc
 ...ymbestowę. Po oddzieleniu majątkowym od ojca przesiedlił się Jan
 ... się teraz jego siedzibą, od której nazywano go też Niebierzaniskim
 ... później. "Kto ma Niebierzanach, ten się liczy między panów".
 ... była prawdziwa twierdza, która wzbudziła niekiedy podziw u są-
 ... sędziów sądowe. Wsi była rozłożona po obu stronach ^{potoku} mejsow-
 ... bregu tej rzeki, w kierunku do Janowa, rozciągała się część ws-
 ... twierdza; część lewa była mniejsza i uboższa. Granice wsi

sięgały po Prusiek na północy a Pozań na południowym zachodzie. Młodszy potorem a rzeczką Drarow rozciągaly się ku zachodowi szerokie pola i łąki, wśród których stała granica od wsi Zboisk. Sta południe wsi Morachowa oddzielała Niebieszcany od rzeczki Ostawy. Zresztą granice tej wsi nie były, jak wielu innych w owych czasach dokładnie poprowadzone. Poziadłoci obfitowała + głębokie lasy, wody, miała młyn i sadzawki ziemne trzody, bydła, woły, krowy, owce wypasowały się na pastwiskach. Ludność mieszkala tu przeważnie ruskie niemniej jednak było tu nieco Węgrów i Włochoł. Przechodzili oni przez granicę na stronę węgierską i utrzymywali z tamtą stroną stosunki dosyć ożywione. Ludność to była dzika, gwałtowna, skłonna do bójek i zbrodni nie szanujaca koczowała i służę jego.

Pradkowie i roduństwo Fryderyka.

Rodzie jego pochodził z Misniji, Fryderyk rozciągnął się w szeregi rycerstwa Władysława Jagiełły i oddał królowi doń znaczne usługi. Za te usługi wojenne otrzymał on od króla przywilej na wies jałmierz 1390. Od tego jałmiersa powstało nazwisko całej rodziny jałmierskiej. Młodszy brat Fryderyka, Jan smarek albo bezpotomnie, albo też galezi jego całkiem podupadła gdyż głucha o niej w źródłach. Być może że od tego Jana pochodziła fundacja dawnego kościoła w Niebieszcanych w r. 1400. Jakkolwiek fakt ten fundacji wzbudzał już w XV w. poważne wątpliwości co do swej autentyczności. Charakterystyczna cecha rodziny jałmierskich było to, że dzielili w jednej doli ziemie, w drugiej mierze. Jednakże te wyprawy wojenne państwowe nie były ostateczne, ani tak częste, ani tak uciążliwe. Ciężkie zadanie rekato walczyć na miejscu. Sta niej było zadanie utrzymania ładku i porządku w swoich posiadłościach, obrony swych rodzin, służby i swych proslansych od częstych najazdów, zbójników polskich i węgierskich, od uciążliwych sąsiadów. Dlatego dwór książęcego szlachcisa był zawsze obwarowany. Osobne bastie n. p. znajdowały się w obwarach w Zboiskach należących do Tarnawskich. Warowny był też dwór Fryderyka w jałmierzem, a syn jego Jan miał nawet wspaniałą twierdzę w Niebieszcanych, która była przedmiotem podziwu i zawiści sąsiadów. Nawet koczownicy mieli swoje domostwa budowane bezpiecznie, otoczone parkanem.

Nielubiany liść 2.200 mierzkańców, 45. Łyganów, 20 Businów.
Ludność tak zwana „z dołu” ma ziemię najlepszą, „ze środka”
posiada ziemię mniej urodzajną, zaś „z góry” najmniej uro-
dzajną, kamienistą i żółtą.

Ludność środowiska włada językiem polskim. Rodziny ruskie mówią
językiem ruskim, a syganie swoim własnym językiem. Ludność
polska

Zagad- nienia językow. gwar.	<p>Gwary językowe:</p> <p>blady to znaczy różowy</p> <p>bajeno " " tak jest</p> <p>chynok " " tam</p> <p>chusty " " bielizna</p> <p>gdowa " " wdowa</p> <p>goski " " nagadki</p> <p>gorniatko " " garuszek</p> <p>krota " " konferejonał</p> <p>kapelus " " kapelus</p> <p>kostjun " " kostjum</p> <p>huska " " bułka kupiona w mieście</p> <p>paska " " bułka wielkanocna</p>	<p>polieman - poliszant</p> <p>parnoły - parnokie</p> <p>poiryj - popatka</p> <p>poirel - tóiko</p> <p>srander - posterunkowy</p> <p>sitry - po trzy</p> <p>sporo - presko</p> <p>srot - srodł</p> <p>uniersto mi - zbrzydło mi</p> <p>zabyta = zapomniata</p> <p>włose - włosy</p> <p>wre -- zawre</p> <p>walkier - pokoik.</p>
---------------------------------------	--	--

W dawnej miejscowości są 3 stawy i potok. W stawie rządzają się
karpie, a w potoku języc, młazany. Do łowienia ryb używają węd-
ki, i spuszcza się staw. W tulysrej wsi chodzą najchętniej krowy
i konie. Pola uprawiają nawozem stajennym, albo nawozem
mats: sztucznym. Sieją rękami a rzadziej siewnikiem, pszenicę, żyto, owies,
gjalna jęczmień, owies, chmiel i proso. Ziemiaki sadzą „na pługiem”
t.j. najpierw uprawia pole, następnie robią rowki pługiem i
co kawałek sadzą ziemniaki a następnie nakrywają płu-
giem. Narzędzia rolnicze używają: brona, pług, rastło, rysulec,
płuciek, łopata, motyka, grabie, wiółty, sierp, siewnik, imiwierka.
Produkta jak: ziemniaki, buraki chowają do piwnic, (grób)
dołów zrobionych w ziemi i wyścielonych słomą a następnie
przykrytych ziemią, cebie chowają do koniów, zboże zaś w snopkach
na stogach i do stogów przykrytych dachem ze snopków.
Wymłócone zboże chowają do skrzyni, które są zamknięte.

Ludności miejsowa na śniadanie je (sierankę) t.j. kłuski lub
 ciasto podobione na mleku, (ramierkę) t.j. rozkłużona ma-
 ka ziemnienna z mlekiem słodkim, ziemniaki z mlekiem
 kwaśnym lub maślanką. Te 3 gatunki potraw jadają
 napremian. Na obiad, jeżeli jest w gospodarstwie mleko
 to mleko z peniakami, kapusta, baranek aytui (zup) lub
 zupa z ziemniaków zwana (bulwy zapolane) Na wieczór zwyk-
 le ziemniaki z mlekiem kwaśnym lub maślanką lub
 chleb z mlekiem kwaśnym lub słodkim. W niedziele zaś
 na śniadanie^{nie} jadają pierogi, chlebo tylko w wielkie święta,
 a bogatsi pozwolą sobie i w niedziele. Na wiosnę, gdy brak wo-
 wei mleka to najwięcej jadają na obiad groch rozgotowany
 i zaprawiony masłem lub fasolą, a na wieczór zupę z ziem-
 niaków. Na Wigilji Bożego Narodzenia przyrządzają (prampurki)
 t.j. ciasto drożdżowe w formie kulek małych a pieczonych w pie-
 cu (holupcie) t.j. ryż lub kasza ziemnienna smażona olejem
 i sawista w gotowane liście kapusty kielonej lub świeżej,
 (bobalki) ciasto w formie laserek małych i wrucających po-
 tem do wrzącej wody, a po ugotowaniu smażone masłem

Ludności zajmują się, stolarstwem, ciesielstwem, bechnarstwem,
 kowalstwem, tkactwem, szewstwem, rymarstwem, krawiectwem
 częściej dla swojej potrzeby a częściej dla zarobku. Stroją lu-
 dowe meskie ludki starszych, gdyi młodzieńcy wchodzi się na
 strojach miejskich, latem noszą starsi na głowie kapelusz
 słomkowy własnego wyrobu, koczule, kamizelkę, pas skór-
 ny, płótniankę a na nogach buty z cholewanami. Stroją
 również są: czapka barankowa, kozuch i buty z cholewanami.
 Stroją ludowe kobiet, gdyi dziewczęta również wchodzi się
 na strojach miejskich latem na głowie biała chustka, spodni-
 ca kolorowa szeroka a na niej białe i koronkami lub
 haftem fartuch, na nogach buciki. Na plecach chustka
 większa, zimną zaś ciepłą chustki i buty z cholewanami.
 Zagrody mają płoczone parkanem z drewna. Chata
 ma jedną izbę większą i drugą mniejszą a u bogatszych
 są dwie izby prócz kuchni, komora a do komory przy-
 piera stajnia i stodoła i sroga. W domach nowożybu-
 wanych jest oddzielnie postawiony budynek mieszkalny
 a oddzielnie inne zabudowanie gospodarskie. Koło domu

jest ogródek kwiatowy i studnia a po największej części osob. Sprawy domowe są: łóżko (pościel), koto jednej siany zwykłe koto drzewi, koto pościeli ława, dół stół, sofa i sofka na wierzchu. Koto piera i kuchni do gotowania cebur, wiadro, porośk i tyżnik. W drugiej izbie stół, koto łóżka sofa. Na ścianach powalają wiszą rzedem obrary świeże przystrojane kwiatami z bibulki kolorowej i wycinanki kolorowe. Kryżnica jest jest możliwa, pranie odziewy zwykłe odbywa się k domu a następnie na potoku. Są 3 kapliczki 1 kony przystrojony - zbudowany przez gospodarzy^{na} których są owe pola.

Kultura
Słucha
ra.

Ludności tutajskiej miejscowości jest polonina. Niektórzy jeszcze, starym mają nabobony u. p. po natchodzie stonanie dalszą i nie sprze- dając uleka, w ogóle nabiału, wierzą, w „uroki to anowry, se gdy kogo boli głowa to wstawia do szklanki uapelnionej wodą kilka węgielków rozmarzonych a następnie, gdy to węgle pójdą na spód wówczas obmywa się tą wodą 3 razy spluwając przytem 3 razy. — Lud w czasie odpustu, a w dalszej miejscowości obchodzi 2 razy do roku odpusty, przy- stępują do Sakramentów świętych, a po odprawionych na- bożeństwach goszczą się uawrajem.

Ludność w czasie choroby po największej części sama leczy się domowymi lekami, szukając porady u przyjaciół i krewnych wzywając roślin: jak rumianek, centuryja, mięta, kwiat lipowy. W czasie w wigilję świętego Jana palą „sobótka” to suary ognisko i przytem śpiewają pieśń:

W wigilję świętego Jana.
Sobotniuka mi palona
Taki święty Jan mi przyjedzie
Jan święty Jan zedzie
Sobotniuks palis bednie
Dwa gotelie wodę pili
Pili, pili pomagali
A potem se odlecieli.

Siedli sobie na jowomno
I zaczęli rozmawiały
Koto uoyą z kim sterczyły.
Jest tam u Kacławitki krasna Mami
a u Kota krasnyj Janis
Trzeba ich sboje polaczty
Zeby się dusio lubzyły -

W czasie trzikanoy zaś polewają się wodą.

Kultura
ra
spoleczna

W tutajskiej miejscowości wzywają przeważnie pochodzących od swoich dziadków lub od krewnych mawiszokujących z dawniej dawnio uo tym samym gruncie. Stosunek roszków do skien jest przeważnie przychylny - rodzice rozumieją wartość i potrzebę nauki i chętnie dźwici pomocy do szkoły. —

7

W gromadzie jest zorganizowany klubzek Strzelecki. Karas
Steferyka, Straż Pożarna, Wzajemny towarzyski urząd pogrze-
bowy „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus” - Dzien dobry
„Ciesie” - wplyw stworz na życie ekonomiczne i kulturalne
jest dodatnia. —

Anna Bobolova
kier. szkoły

W Nihilistach, dnia 12/5. 1936.

№ 156/36.

Kierownictwo Publ. Szkół Powz.
w Stajeszczanach

Stajeszczany 8

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Sanoku

Odnosnie do okólnika z Dnia 12/10 1936. Kierownictwo Szkół
donosi, że w tej samej szkole nie realizuje się bukwary
temkowskie.

Anna Bobolosa
p.o. kier. szk.

W Stajeszczanach 21/10 1936.

6
9

Liag dalszy kwestionariusza
+ sprawie badania środowiska
+ Niebieszczanach.

Na terenie tutejszej miejscowości są organizacje spo-
teczno oświatowe:

Żwiarek Strzelecki liczący 19 członków. Powodni przyspo-
sobienie wojskowe i rolnicze. Obrona Narodowa licząca
56 członków. Powodni przyzposobienie wojskowe -
Orłeta licząca 20 członków. Przygotowanie do Żwiarku
Strzeleckiego. Kółko gospodyni Wiejskich 45 członkin. Zada-
niem Kółka przygotowanie gospodyni do prowadzenia
gospodarstwa. W roku 1938 były urządzone konkursy hodowli
drobni i uprawa warzyw. Następnie były urządzone 2
kursy: trykotarski i szycia. Oświata Poroszkolna
dziećmiat licząca 24 studentek i kurs dla przedpob-
ranych liczący 17 uczestników.

Organizacje gospodarze są: kasa Steferyka, Kółko
Rolnicze. Zadaniem Kółka Rolniczego jest mierzenie po-
mocy rolnikom. Wydziałstwo jest rozporządzone -
Ludności czyta pisma: Płon - Wielkopolskim, gazetka dla
gospodyni Wiejskich. Droga do miasta Janowa jest bita
Odległość wynosi 14 km. Do miasta jeździ się wozem

Košice jest we wii.

Anna Bobola

p.o. Brno 22k.

Wieliczka, 10/11 1939